

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 452

van **SUZY WOUTERS**

datum: 15 maart 2022

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Pleegzorg - Tevredenheid pleegouders

Om voortijdig aflopen van plaatsingen in de pleegzorg te voorkomen, is het belangrijk dat er gekeken wordt naar de tevredenheid van Vlaamse pleegouders. In 2010 werd er al een behoefteonderzoek uitgevoerd door het Kenniscentrum Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Departement WVG, in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Vertrekkend vanuit een beleidsgerichte aanpak wil het onderzoek nagaan hoe tevreden pleegzorgers zijn met de dienstverlening, een aantal noden en behoeften bepalen en het profiel van de Vlaamse pleegzorger in kaart brengen. Vorig jaar werd er nog een onderzoek uitgevoerd waarbij alle 2678 perspectiefbiedende pleegouders de Vragenlijst Ondersteuningsbehoeften en Tevredenheid - Pleegouders (VOT-P) ontvingen. Hen werd gevraagd de vragenlijst in te vullen met een specifiek pleegkind in gedachten. Uiteindelijk vulden 1216 pleegouders (45%) deze vragenlijst in.

Uit de onderzoeksresultaten met betrekking tot de ondersteuningsbehoefte bleek het volgende:

- Dat hogere ondersteuningsbehoeften ten opzichte van omgaan met ouders geassocieerd waren met een jongere leeftijd van pleegouders en een hoger opleidingsniveau, jongere pleegkinderen met meer gedragsproblemen, meer contact met de pleegzorgmedewerkers en meer contacten tussen de pleegkinderen en hun ouders.
- Ondersteuningsbehoeften met betrekking tot het opvoeden van het pleegkind bleken geassocieerd met gedragsproblemen van het kind, minder niet-professionele ondersteuning en meer contact met de pleegzorgbegeleider.
- Pleegouders meldden meer ondersteuningsbehoeften bij het omgaan met ouders van het kind en het opvoeden wanneer het pleegkind meer gedragsproblemen vertoonde en bezoeken van de begeleider elkaar sneller opvolgden (gemeten door de tijd tussen twee bezoeken).

Wat betreft de tevredenheid waren pleegouders meer tevreden over de samenwerking met de begeleider als het pleegkind minder gedragsproblemen had, ze zelf ouder waren, de pleegzorgmedewerker de pleegouders vaker bezocht en de komst van het pleegkind verwacht was. Tevredenheid over de relatie met het pleegkind was hoger als pleegkinderen jonger waren, minder gedragsproblemen vertoonden, pleegouders ouder waren, minder biologische kinderen hadden, meer niet-professionele ondersteuning kregen en pleegouders verwant waren (familiale netwerkpleegzorg).

Naar aanleiding van dit onderzoek werd er ook een aantal aanbevelingen geformuleerd om mee te nemen naar de praktijk. Aangezien gedragsproblemen van pleegkinderen

worden geassocieerd met hogere ondersteuningsbehoeften en lagere tevredenheid op meerdere vlakken, moet hier systematisch op gescreend worden. Daarnaast moet ook worden ingezet op ondersteuning van de pleegzorgers en/of behandeling van deze gedragsproblemen. Ten slotte wordt er ook aangeraden om jonge pleegzorgers goed op te volgen aangezien deze groep een grotere ondersteuningsbehoefte heeft.

1. Welke conclusies trekt de minister uit recent onderzoek betreffende de tevredenheid van Vlaamse pleegouders?
2. Zijn er ook recente kwantitatieve gegevens beschikbaar over de tevredenheid van pleegouders?
3. Worden jonge pleegzorgers momenteel voldoende ondersteund of zijn er signalen dat de ondersteuning beter kan?
4. Uit het onderzoek van 2010 bleek dat continue bereikbaarheid en inspraak voor verbetering vatbaar waren.

Is de minister van mening dat deze aspecten de dag van vandaag zijn verbeterd?

5. Zijn er cijfers beschikbaar van het aantal plaatsingen in de pleegzorg dat voortijdig wordt afgebroken? Zien we hierin een evolutie doorheen de jaren? Wat is de reden van vroegtijdig stopzetten?
6. Welke initiatieven neemt de minister om de tevredenheid van Vlaamse pleegouders te verhogen?
7. Plant de minister in de toekomst een nieuw grootschalig onderzoek rond pleegzorg in Vlaanderen om de huidige situatie in kaart te brengen?

ANTWOORD

op vraag nr. 452 van 15 maart 2022

van **SUZY WOUTERS**

1. De belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn:

- Gedragsproblemen van pleegkinderen worden geassocieerd met hogere ondersteuningsbehoeften en lagere tevredenheid op meerdere vlakken.
Met de uitrol van Partners in Parenting in heel Vlaanderen spelen we in op deze vaststelling. Partners in Parenting is een gedeeld project waarbij tussen pleegzorgdiensten enerzijds en voorzieningen anderzijds de expertises en verantwoordelijkheden gecoördineerd ingezet worden om een antwoord te bieden aan kinderen met gedragsproblemen. Er wordt samen naar geschikte kandidaat-gezinnen gezocht, de begeleiding verloopt afgestemd waarbij de focus van pleegzorg uiteraard ligt op de pleegzorgspecifieke elementen in de begeleiding van het kind, pleeggezin en natuurlijke ouders en dat een voorziening andere begeleidingsexpertise binnenbrengt.
Daarnaast verwijzen we naar de bestaande mogelijkheid van diensten voor pleegzorg om, sinds het decreet pleegzorg, gebruik te maken van wetenschappelijk onderbouwde behandelingsinterventies. Deze interventies bieden onder meer een antwoord op vragen n.a.v. gedragsproblemen bij pleegkinderen. Het is de verdienste van de diensten voor pleegzorg dat deze behandelingsinterventies in de afgelopen jaren sterk ontwikkeld werden.
- Opvallend is dat pleegouders die aangeven hogere ondersteuningsbehoeften te hebben ook al intensiever begeleid worden. We kunnen veronderstellen dat diensten voor pleegzorg deze pleegouders goed aanvoelen en op hun ondersteuningsnoden proactief inspelen.
- Jongere pleegzorgers geven aan meer ondersteuningsbehoeften te hebben en zijn minder tevreden over de samenwerking met de begeleider en relatie met het pleegkind. Dit is mogelijks te verklaren door hun vaak beperktere ervaring in pleegzorg. Het lijkt aangewezen dat diensten voor pleegzorg deze doelgroep in het bijzonder goed opvolgen en aansturen.

2. Buiten de voorliggende wetenschappelijke onderzoeksgegevens is er geen ander recent cijfermateriaal beschikbaar.

3. Naar aanleiding van de evaluatie van het decreet pleegzorg in 2017 heeft Opgroeien samen met de diensten voor pleegzorg de ondersteuning vanuit de diensten grondig onder de loep genomen en werden verbeterpunten geformuleerd. Er zijn op dit moment geen signalen van structurele tekortkomingen.

4. Bereikbaarheid van de diensten voor pleegzorg was inderdaad een knelpunt. Ondertussen hebben de diensten voor pleegzorg verder gewerkt aan het optimaliseren van een permanentieregeling zowel voor pleegkinderen, -gasten, pleegzorgers en gezinnen van pleegkinderen.

De inspraak van pleegouders werd door het decreet pleegzorg structureel verankerd door het installeren van participatieraden en steungroepen. Op casusniveau wordt ook sterk participatief gewerkt. De uitvoeringsbesluiten pleegzorg hebben de afsprakennota als hefboom ingebouwd waarbij de verschillende cliënten (de pleegouders, -kinderen, dienst) samen rollen en verantwoordelijkheden in een

begeleidingstraject expliciteren. Cliënten hebben daarbij maximale inspraak. Dit geldt ook voor de handelingsplanning rond bepaalde dossiers.

Ondertussen worden deze vormen van inspraak en participatie algemeen uitgebouwd. Ook werd een partnerorganisatie in het leven geroepen, Pleegzorg Vlaanderen vzw, waarbij het faciliteren van inspraak één van de pijlers is van de werking. Op regelmatige momenten biedt Pleegzorg Vlaanderen vzw dialoogmomenten aan om naast de inspanningen door de diensten voor pleegzorg voor pleegzorgers inspraak op beleidsniveau maximaal mogelijk te maken.

- Onderstaande tabel geeft per jaar een overzicht van het aantal kinderen met voortijdige afbreking van de pleegplaatsing (in de tabel spreken we over 'uitval') en percentages. De cijfergegevens zijn op jaarbasis, voor de jaren 2017 t.e.m. 2021. 'Ja' verwijst naar de dossiers waarbij er sprake is van uitval. Bij 'nee' is dit niet het geval. Situaties van vroegtijdige afbrekingen waarbij de pleegzorgsituatie stopt om redenen die losstaan van de problematiek van het kind, worden hier niet in meegenomen.

De reden van vroegtijdig stopzetten die gevat worden door de cijfers, hebben te maken met een onwerkbare relatie door bv. een gedragsproblematiek die niet te hanteren valt, zware incidenten of veiligheidsrisico's. Andere elementen die te maken hebben met het stopzetten van het pleegzorgengagement zijn hier niet in meegenomen.

De cijfers rond uitval zijn redelijk stabiel met een voorzichtige positieve evolutie de laatste jaren. Om uitspraken te doen omtrent die evolutie zou specifiek wetenschappelijk onderzoek noodzakelijk zijn.

Jaar	Aantal unieke afgesloten trajecten			Aantal unieke afgesloten trajecten
	Niet opgegeven	Ja	Neen	
2017		245	867	1112
		22%	78%	100%
2018		278	862	1140
		24,4%	75,6%	100%
2019	3	295	927	1225
	0,2%	24,1%	75,7%	100%
2020	4	260	1020	1284
	0,3%	20,2%	79,4%	100%
2021	1	281	1032	1314
	0,1%	21,4%	78,5%	100%
TOTAAL	8	1359	4708	6075
	0,1%	22,4%	77,5%	100%

- Er lopen op dit moment geen nieuwe, specifieke initiatieven. We gaan ervan uit dat de regelgeving voldoende hefboomen biedt om op maat in te spelen op de ondersteuningsnoden van pleegouders.
- Een grootschalig onderzoek rond pleegzorg in Vlaanderen is op dit moment niet gepland.